

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« » 2016 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ПП 3.2.25 ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА

Спеціальність 012 дошкільна освіта I-й освітній рівень (бакалаврський)

Київ-2016

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
«___» _____ 2016 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ПП 3.2.25 ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА

Спеціальність 012 дошкільна освіта І-й освітній рівень (бакалаврський)

УДК 373:81(02)
ББК 72.461

Дошкільна лінгводидактика: роб. прог. навч. дисцип. [для студентів за напр. підгот. 6.010101 «Дошкільна освіта] / уклад. Н.В. Гавриш, І.Є Товкач., С.Г.Кондратюк – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. – 49 с.

Розробники: Товкач Ірина Євгенівна, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
Кондратюк Світлана Григорівна, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол № _____ від « _____ » _____ 2016 року

Завідувач кафедри дошкільної освіти
_____ Г.В. Беленька

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи
_____ М.А. Машовець

© КУ імені Бориса Грінченка, 2016 рік

© Педагогічний інститут, 2016 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	9
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	10
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I.</i> Теоретико-методичні засади, історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики. Завдання, зміст, засоби, форми, методи та прийоми навчання мови.....	11
<i>Змістовий модуль II</i> Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку в навчально-мовленнєвій діяльності	13
<i>Змістовий модуль III.</i> Організація мовленнєвої роботи з дошкільниками в інтегрованому просторі дошкільного навчального закладу.....	17
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Дошкільна лінгводидактика»	19
V. Плани семінарських та практичних занять.....	21
VI. Завдання для самостійної роботи.....	34
Карта самостійної роботи студента	40
VII. Індивідуальна науково-дослідна робота.....	41
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.....	41
IX. Методичне забезпечення курсу.....	44
X. Методи навчання.....	45
XI Питання для самоперевірки.....	45
XII. Рекомендована література	
Базова.....	47
Допоміжна.....	48

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою дошкільної освіти Педагогічного інституту на основі Програми фахових дисциплін з підготовки бакалаврів спеціальності «Дошкільна освіта» денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист 1/9 736 від 06.12.2007 р.) «Про перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр з даної дисципліни відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу курсу «Дошкільна лінгводидактика», необхідне методичне забезпечення, складові та технології оцінювання навчальних досягнень студентів.

Курс «Дошкільна лінгводидактика» є складовою частиною дисциплін нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань професійної підготовки бакалаврів дошкільної освіти в сфері комунікативно-мовленнєвої діяльності дошкільника: оволодіння системою знань, необхідною для виховання мовленнєвої особистості дитини, своєчасного та ефективного опанування мовленням та мовою, як вагомим досягненням дошкільного дитинства, для здійснення комунікативно-мовленнєвої діяльності; оволодіння дитиною літературними нормами і культурою мовлення та спілкування.

Метою викладання навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» є озброєння майбутніх фахівців теоретичними знаннями, лінгвістичними, лінгводидактичними, психофізіологічними засадами навчання рідної мови та формування професійно-мовленнєвої компетентності щодо розвитку мовлення

дітей дошкільного віку, навчання їх рідної мови, виховання мовленнєвої культури відповідно до державних стандартів вищої школи та Базового компонента дошкільної освіти України.

Завданнями курсу дисципліни “Дошкільна лінгводидактика” є:

- *теоретико-методологічні* - знання наукових філософських, психологічних, природничих засад побудови методики навчання рідної мови в дошкільному закладі;
- *лінгвістичні* - озброєння студентів науковими знаннями з мовознавства, які є обов'язковою умовою ефективності розробки навчальних технологій мовленнєвої діяльності та спілкування дітей дошкільного віку з кожного розділу методики;
- *когнітивні* - ознайомлення майбутніх вихователів з Базовим компонентом дошкільної освіти, державними програмами: програмою виховання і навчання дітей від 2 до 7 років «Дитина», програмою розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» та ін.; навчально-методичними, методичними посібниками з розвитку мовлення, навчання дітей рідної мови на різних етапах дошкільного дитинства;
- *лінгводидактичні* - озброєння студентів знаннями з методики розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей від народження до 6 (7) років; формування у них системи лінгводидактичних знань, умінь і навичок;
- *проективно-прогностичні* - формування у студентів умінь і навичок планування різних видів роботи з розвитку мовлення, навчання мови, виховання мовленнєвої культури в різних вікових групах дошкільного навчального закладу;
- *корекційні* - прищеплення студентам навичок коригування відхилень і вад у мовленні дітей, що виникли за різних причин.

Вивчення курсу передбачає засвоєння знань з таких питань: теоретичні, психолого-педагогічні, лінгвістичні основи методики, Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція 2012 р.), базисна характеристика мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку, завдання і зміст розвитку мовлення дошкільників в програмах виховання та навчання дітей в дошкільних навчальних

зкладах, методичні технології розвитку мовлення, навчання дітей рідної мови та ін.

Вивчення курсу передбачає формування компетентцій:

Компетенції	Задачі	
	Знання про:	Уміння
Мовна	- засвоєння усвідомлення мовних норм;	- вправно застосовувати мовні норми в різних видах діяльності в процесі використання мови;
Мовленнєва	- про мову як засіб спілкування; мовні і позамовні інтонаційні засоби виразності мовлення;	- вміння доречно користуватися мовою як засобом спілкування в різних життєвих ситуаціях, доречно використовувати як мовні так і позамовні та інтонаційні засоби виразності мовлення.
Професійно-мовленнєва	- знання, на яких ґрунтується професійно-мовленнєва діяльність, і які сприяють формуванню професійної мовленнєвої готовності студентів до роботи з дітьми; - засоби, форми навчання дітей в умовах сучасного дошкільного навчального закладу та сім'ї, методи та прийоми в контексті розвитку мовлення, навчання мови, виховання мовленнєвої культури; - нормативно-правову та науково-методичну базу з мовленнєвої	- доцільного використання засобів, форм навчання мови, методів і прийомів, та задля вирішення освітніх завдань в роботі з дітьми різних вікових груп; - добирати зміст знань про мову, враховувати вікові, індивідуально - психологічні особливості дітей, їх інтереси, потреби, нахили; - визначати зміст мовленнєвого розвитку дітей раннього та дошкільного віку, керуючись нормативно-правовою та науково-методичною базою; - створювати розвивальне мовленнєве середовище в груповому приміщенні та на ділянці сучасного

	<p>компетентності дитини;</p> <ul style="list-style-type: none"> - складові та наповнення розвивального мовленнєвого середовища; - планування різних видів роботи та структуру плану освітнього процесу з розвитку мовлення дітей різних категорій і за різних соціальних умов (обдаровані діти, з тимчасовими затримками мовленнєвого розвитку, з мовленнєвими вадами та ін.); 	<p>дошкільного навчального закладу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - комплексно застосовувати мовні та немовні засоби з метою комунікації, спілкування в конкретних ситуаціях, проявляти ініціативність у спілкуванні; - планувати роботу з формування мовленнєвої компетенції дитини на день, тиждень, місяць, рік.
<p>Практично-творча</p>	<ul style="list-style-type: none"> - засоби та педагогічні технології мовленнєвої компетентності дітей раннього та дошкільного віку. 	<ul style="list-style-type: none"> - творчо використовувати педагогічні технології; - обирати та виготовляти дидактичний матеріал (наочний та словесний) для формування у дітей знань про мову, мовленнєвих вмінь, навичок; описувати методику його використання; - проявляти творчу, пізнавальну активності, спостережливість, здатність моделювати, експериментувати, використовуючи умовно-символічні зображення, схеми та інше. - залучати дітей та батьків до словесної творчості, інтегрувати в творчих завданнях свої інтереси, уподобання, цінності тощо.

Робоча навчальна програма передбачає вивчення курсу в процесі поєднання лекційних, семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи. Питома вага вивчення курсу припадає на самостійну роботу студента, що передбачає формування відповідних умінь та навичок, здобуття нових знань для їх ефективного використання в ході вирішення практичних завдань, педагогічної практики в базових дошкільних навчальних закладах. Семінарські заняття мають на меті узагальнення, систематизацію, корекцію знань, засвоєних студентами в процесі лекцій та самостійного вивчення матеріалу. В ході виконання практичних завдань відбувається комплексне застосування отриманих знань та оволодіння проектно-конструктивними вміннями проектування занять з розвитку мовлення.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **144 год., 4 кредити ECTS.**

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 144 год., з них: 22 год. – лекції, 20 год. – семінарські, практичні заняття; 6 год. - модульний контроль; 60 год. – самостійна робота, 36 год. – підготовка до екзамену.

Вивчення навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» розраховано на один навчальний семестр (III – курс, 5 семестр) і закінчується екзаменом.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	012 дошкільна освіта 1-й освітній рівень (бакалаврський)	Денна форма навчання
Модулів – 3		Нормативна
Змістових модулів – 3		Рік підготовки: 3-й
Загальна кількість годин – 144		Семестр: 5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4		Лекції 22 год.
		Семінарські 20 год.
		Самостійна робота 60 год. 36 год. – самостійна підготовка до екзамену
		Модульний контроль 6 год.
		Семестровий контроль 2 год.
		Вид контролю: екзамен

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Лекційних	Семинари	Практичні	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль 1								
Теоретико-методичні засади, історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики. Завдання, зміст, засоби, форми, методи та прийоми навчання рідної мови								
1.1.	Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики. Ключові поняття.		2				3	
1.2.	Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку			2			3	
1.3.	Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей		2				5	
1.4.	Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики			2			7	
	Модульний контроль							2
	Разом:	28	4	4			18	2
Змістовий модуль 2.								
Теорія та методика розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку в навчально-мовленнєвій діяльності								
2.1.	Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства. Розвиток мовлення у дітей першого-другого років життя		2	2			2	
2.2..	Розвиток мовлення у дітей третього року життя. Методика проведення ігор-занять з розвитку мовлення у ранньому віці		2	2			2	
2.3.	Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку		2	2			3	
2.4.	Теорія і технологія розвитку словника дітей дошкільного віку		2				2	
2.5.	Теорія і технологія формування граматично правильного мовлення у дітей дошкільного віку		2	2			2	
2.6.	Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення у дошкільників		2	2			2	
2.7.	Навчання дітей переказу літературних творів, складання розповідей на різних видах занять			2			5	
	Модульний контроль							2
	Разом:	44	12	12			18	2

Змістовий модуль 3. Організація мовленнєвої роботи з дошкільниками в інтегрованому просторі дошкільного навчального закладу та в процесі підготовки їх до школи							
3.1.	Інтеграція роботи з розвитку мовлення в різні види дитячої діяльності.		2			4	
3.2.	Гра і дитяча творчість як ефективні засоби розвитку мовлення.			2		5	
3.3.	Методика ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу слів. Методика ознайомлення дітей з поняттям «склад», «наголос», «наголошений склад»		2			5	
3.4.	Методика ознайомлення дітей зі звуком і літерою. Навчання усвідомленого читання. Підготовка руки дитини до письма.					5	
3.5.	Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоти		2	2		5	
	Модульний контроль						2
	Разом	36	6	4		24	2
	Разом за рік	144	22	20		60 + 36 - підготовка до екзамену	6

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ.

Лекція 1

Вступ. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ. Ключові ПОНЯТТЯ (2 год.)

Дошкільна лінгводидактика як наука. Об'єкт, предмет, зміст, завдання дошкільної лінгводидактики як навчальної дисципліни.

Мовлення в контексті дитячого розвитку.

Зв'язок дошкільної лінгводидактики з іншими науками, їх внесок у науку про навчання дітей раннього і дошкільного віку рідної мови.

Наукові засади дошкільної лінгводидактики. *Методологічні* засади (мова як суспільне явище, суспільний характер походження мови, мова – засіб спілкування, взаємозв'язок мови й мислення). Закономірності мовленнєвого розвитку дітей на етапі дошкільного дитинства; *природничі* засади (вчення І. Павлова про II сигнальну систему, становлення II сигнальної системи у дітей,

будова мовного апарату); *психологічні* засади (вчення психологів про мовлення і мовленнєву діяльність; усвідомлення дітьми звукового та словникового складу мовлення); *лінгвістичні* засади (лінгвістика – теоретичне підґрунтя методики; функції мови та мовлення; стилі мовлення, нормативність і культура мовлення); *педагогічні* засади (педагогіка – база лінгводидактики; використання категорій педагогіки в методиці розвитку мовлення: навчання, виховання, розвиток, формування, закономірності, принципи, методи, прийоми, форми, фактори, умови, виховання).

Методи наукового дослідження в методиці: спостереження, бесіди, психолого-педагогічний експеримент, діагностичні методики.

Основні поняття теми: лінгводидактика, об'єкт, предмет, зміст, завдання, методика, теорія, мова, мовлення, текст, нормативність, функції мови і мовлення, культура мовлення, закономірність, дитина, чуття мови, принципи навчання мови, розвитку мовлення: загальнодидактичні, методичні (загальні методичні принципи, часткові методичні принципи, спеціальні); мовна й мовленнєва компетенція тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5.

Лекція 2

ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ФОРМИ, ЗАСОБИ, МЕТОДИ І ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ (2 ГОД.)

Мова як суспільне явище, суспільний характер походження мови; мова як засіб спілкування; взаємозв'язок мови й мислення; слова й поняття.

Роль чуттєвого досвіду в розвитку мовлення. Мовленнєва діяльність (Б. Баєв, І. Бодуен де Куртене, І. Зимня, О. Леонтьєв, І. Синиця, Ф. де Соссюр) та її характеристика. Формування мовленнєвих умінь і навичок у дошкільників (А. Богуш, Ф. Сохін, В. Яшина). Розвивальний потенціал мовленнєвого середовища дошкільного закладу і родини (А. Богуш, Т. Пироженко).

Мовлення вихователя – чинник розвитку культури мовлення дитини.

Мовна й мовленнєва компетенція. Проблема формування мовленнєвої компетенції в державних документах.

Базовий компонент дошкільної освіти про виховання мовної особистості. Базова програма та варіативні програми розвитку мовлення дітей.

Огляд сучасних програм організації мовленнєвої роботи з дошкільниками.

Мета і завдання дошкільного навчального закладу з розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови: виховання звукової культури мовлення, розвиток словника, формування граматичної правильності мовлення, розвиток зв'язного мовлення, навчання елементів грамоти та ін.. Засоби розвитку мовлення дитини: організація їхнього спілкування з батьками та вихователями у різних напрямках діяльності – гра, праця, художня література, використання ТЗН, мовлення вихователя й мовлення дітей. Форми навчання дітей рідної мови: різні види занять, повсякденне спілкування з дітьми. Методи навчання мови й розвитку

мовлення: дидактичні ігри та вправи, розмови, бесіди, розглядання, читання й розповідання, переказування та ін..

Основні поняття теми: мовленнєва діяльність мовна, мовленнєва компетенція, види мовленнєвої компетенції, завдання, засоби, форми навчання, методи, прийоми навчання мови, розвитку мовлення.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 2, 3, 5, 6, 7.

Семінар 1

ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (2 год.)

Семінар 2

ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Лекція 3

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ НА ЕТАПІ РАНЬОГО ДИТИНСТВА. РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ПЕРШОГО-ДРУГОГО РОКІВ ЖИТТЯ (2 год.)

Необхідність спілкування майбутньої матері у перинатальному періоді.

Значення мови в розвитку дітей раннього віку. Необхідність цілеспрямованого керівництва розвитком мовлення дітей з боку дорослих.

Становлення мовленнєвої діяльності на першому році життя. Особливості підготовчого періоду; розвиток голосових реакцій, наслідування звуків мови і слів. Розвиток розуміння мовлення оточуючих, поява у дитини перших усвідомлених слів.

Зміст і завдання розвитку мовлення дітей першого року життя. Необхідність спілкування з дитиною. Методика проведення ігор-занять з розвитку мовлення, види. Прийоми організації індивідуальних і групових ігор-занять. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми 1-го року життя.

Особливості розвитку мовлення дітей другого року життя. Розвиток мовлення на другому році життя. Характеристика розвитку мовлення дітей другого року життя. Завдання розвитку мовлення дітей 2-го року життя. Форми роботи з розвитку мовлення дітей другого року життя. Методика проведення занять, їх види. Прийоми навчання.

Основні поняття теми: передумови мовного розвитку: голосові реакції; підготовчий період: слухове, зорове зосередження; крик, гукання, гуління, белькіт, наслідування; розуміння мовлення, усвідомлені слова, ігри-заняття, дидактичні ігри, розігрування утішок, розповіді-бесіди, інсценовані покази.

Рекомендована література**Базова: 1, 2, 3.****Допоміжна: 5, 6.****Лекція 4****РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ТРЕТЬОГО РОКУ ЖИТТЯ. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ІГОР-ЗАНЯТЬ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У РАНЬОМУ ВІЦІ (2 год.)**

Базисна характеристика розвитку мовлення дітей третього року життя. Спілкування як важлива умова розвитку активного мовлення дітей.

Огляд перших педагогічних праць з проблем розвитку мовлення і навчання дітей мови. Погляди Я.А. Коменського на навчання дітей рідною мовою. І. Срезневський та його книга «Про вивчення рідної мови взагалі та особливо в дитячому віці».

Зміст, завдання, форми роботи розвитку мовлення у дітей третього року життя..

Методика проведення ігор-занять з розвитку мовлення, види. Характеристика методів і прийомів. Прийоми організації індивідуальних і групових ігор-занять. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми третього року життя.

Розвиток мовлення дітей раннього віку в сім'ї.

Основні поняття теми: зміст завдання, звуковимова, фонематичний слух, наслідування; розуміння мовлення, усвідомлені слова, ігри-заняття, спостереження, екскурсії-огляди, дидактичні ігри, розігрування утішок, розповіді-бесіди, інсценовані покази.

Рекомендована література**Базова: 1, 2, 3.****Допоміжна: 1, 2.****Семінар 3****МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ПЕРШОГО-ДРУГОГО РОКІВ ЖИТТЯ (2 год.)****Семінар 4****МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ТРЕТЬОГО РОКУ ЖИТТЯ (2 год.)****Лекція 5****ВИХОВАННЯ ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (2 год.)**

Основні поняття: фонема, звук, звукова культура мовлення. Завдання виховання звукової культури мовлення у дошкільників.

Система роботи з виховання звукової культури мовлення. Формування правильної вимови звуків; розвиток фонематичного слуху, мовного дихання, дикції, сили голосу, інтонації.

Зміст та форми роботи з виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: звукова культура (компоненти звукової культури мовлення, фонема, звук, завдання виховання звукової культури мовлення, методи, прийоми роботи над звуковою культурою мовлення дошкільника: чистомовки, скоромовки, розповіді із звуконаслідуванням, артикуляційні вправи.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 2, 3.

Семинар 5

**ВИХОВАННЯ ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
(2 год.)**

Лекція 6

ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ СЛОВНИКА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (2 год.)

Особливості засвоєння слова в дошкільному віці.

Завдання і зміст словникової роботи з дітьми дошкільного віку.

Принципи словникової роботи.

Методи і прийоми словникової роботи.

Розвиток словника дітей на заняттях.

Основні поняття теми: словник, активний, пасивний, принципи словникової роботи, безпосередні та опосередковані методи ознайомлення з навколишнім у словниковій роботі, дидактична гра, види дидактичних ігор з словникової роботи, лексичні вправи.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 2, 3.

Лекція 7.

**ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ ПРАВИЛЬНОСТІ МОВЛЕННЯ
У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (2 год.)**

Поняття граматичної будови мови.

Особливості засвоєння граматичної будови мови дітьми дошкільного віку.

Типові граматичні помилки в мовленні дітей.

Завдання і зміст роботи з формування граматичної правильності мовлення дошкільників.

Методи і прийоми роботи з формування граматичної правильності мовлення дітей.

Зміст та форми роботи з формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: граматики, формування граматичної правильності мовлення, граматичні помилки, словотворення, методи, дидактична гра, види дидактичних ігор з формування граматичної правильності мовлення, граматичні вправи.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 2, 3.

Семінар 6

ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ ПРАВИЛЬНОСТІ МОВЛЕННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ (2 год.)

Лекція 8

ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ (2 год.)

Поняття «діалог», «діалогічне мовлення».

Завдання розвитку діалогічного мовлення в дошкільному дитинстві.

Методи та прийоми розвитку діалогічного мовлення.

Бесіда – основний метод розвитку діалогічного мовлення. Значення бесід.

Види бесід. Тематика підсумкових бесід.

Підготовка вихователя та дітей до бесіди. Структура бесіди.

Види запитань вихователя та дитячі запитання. Вимоги до запитань вихователя та відповідей дітей.

Завдання розвитку монологічного мовлення дітей.

Методи та прийоми навчання дітей монологічного мовлення.

Переказ літературних творів. Значення переказу.

Вимоги до творів для переказу дітьми, їх підбір для дітей різних вікових груп.

Види переказу. Прийоми навчання переказу літературних творів.

Структурні компоненти заняття з навчання переказу.

Особливості навчання переказу дітей в різних вікових групах.

Поняття розповіді. Класифікація дитячих розповідей. Послідовність введення в роботу розповідей різних видів.

Прийоми навчання розповідання.

Описова й сюжетна розповідь. Види таких розповідей. Методика навчання опису предметів, іграшок, картинок тощо.

Основні поняття теми: діалогічне мовлення, бесіда, вступна, супровідна, заключна, підсумкова бесіда, структура підсумкової бесіди: вступна, основна, заключна, види запитань: констатувальні, причинно-наслідкові тощо; переказ, види переказу: за запитаннями, спільний, відображений, переказ за частинами, за ролями, за власними малюнками, з елементами драматизації, від першої особи, з елементами навчання творчого переказу; прийоми навчання переказу, структура мовленнєвого заняття з навчання переказу літературних творів; розповідь, описова, сюжетна, творча розповідь, прийоми навчання розповідання: зразок, план, аналіз, запитання, підказка, нагадування; опис однієї іграшки, групи іграшок, опис іграшки з навколишнього, опис-загадка, опис по пам'яті.

Семінар 7

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ (2 год.)

Семінар 8

ДІТЕЙ ПЕРЕКАЗУ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ, СКЛАДАННЯ РОЗПОВІДЕЙ НА РІЗНИХ ВИДАХ ЗАНЯТЬ (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЕВОЇ РОБОТИ З ДОШКІЛЬНИКАМИ В ІНТЕГРОВАНОМУ ПРОСТОРІ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВИ ЇХ ДО ШКОЛИ

Лекція 9

ІНТЕГРАЦІЯ РОБОТИ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ В РІЗНІ ВИДИ ДИТЯЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
(2 год.)

Планування роботи з розвитку мовлення в дошкільних навчальних закладах. Збагачення словника в пізнавальній діяльності. Пошуково-експериментальна діяльність як стимулятор мовленнєвого акту.

Розвиток діалогічного та монологічного мовлення в процесі ігрової діяльності.

Технологія формування самостійної мовленнєвої діяльності дітей у розвивальному середовищі.

Єдність підходів та вимог - як умова успішного мовленнєвого розвитку дітей
Основні поняття теми: планування роботи, ігрова діяльність, пізнавальна діяльність, самостійна мовленнєва діяльність, підходи та вимоги.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Семінар 9

ГРА ТА ДИТЯЧА ТВОРЧІСТЬ ЯК ЕФЕКТИВНІ ЗАСОБИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ (2 год.)

Лекція 10

МЕТОДИКА ПРАКТИЧНОГО ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ ПОНЯТТЯМИ «СЛОВО», «РЕЧЕННЯ», НАВЧАННЯ ЗВУКОВОГО АНАЛІЗУ СЛІВ. МЕТОДИКА ПРАКТИЧНОГО ЗНАЙОМЛЕННЯ З ПОНЯТТЯМИ «СКЛАД», «НАГОЛОС», «НАГОЛОШЕНИЙ СКЛАД»
(2 год.)

Значення розвитку усвідомлення дітьми мовлення.

Характеристика сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Етапи навчання грамоті дітей дошкільного віку.

Підготовка до навчання грамоті на п'ятому році життя. Завдання, зміст та форми роботи в підготовчому періоді щодо навчання дітей елементів грамоти..

Зміст і завдання підготовки до навчання грамоті на шостому році життя. Завдання, зміст, форми роботи з навчання грамоті дітей зазначеного віку.

Методика практичного ознайомлення дітей дошкільного віку з поняттями «слово», «речення».

Поняття звукового аналізу слова. Завдання і зміст роботи з навчання звукового аналізу слів дітей дошкільного віку.

Мовні та немовні звуки. Методика ознайомлення з голосними та приголосними (твердими та м'якими приголосними) звуками мови.

Методичні прийоми звукового аналізу та синтезу слова. Поняття складової структури слова, наголос у слові. Методичні прийоми складового аналізу слова.

Основні поняття теми: навчання грамоти, усвідомлення мовлення, наступність, перспективність, мовленнєвий розвиток, пізнавальна активність, звуковий аналітико-синтетичний метод, етапи навчання грамоти: добуквений, буквений, післябуквений; слово, речення, звуки мови: голосні, приголосні (тверді та м'які), звуковий аналіз, звуковий аналіз слова, робота з картками-схемами, умовні фішки, склад, наголос, наголошений склад, методичні прийоми тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

Лекція 11

Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоти. Методика ознайомлення дітей зі звуком і літерою. Навчання дітей усвідомленого читання. Підготовка руки дитини до письма (2 год.)

Характеристика методів навчання дітей грамоті: звуковий аналітико-синтетичний метод К. Ушинського, метод М. Монтессорі, метод Маккіндер, метод Глена Домана, метод кубиків М. Зайцева та ін.

Поняття літера (буква), читання. Завдання, зміст, форми роботи з дітьми старшого дошкільного віку щодо ознайомлення зі звуками мови та відповідними літерами.

Методика ознайомлення з голосними та приголосними (м'якими й твердими) звуками мови та відповідними літерами. Навчання звуко-буквеному аналізу слів, прийоми навчання усвідомленого читання. Вправи та ігри з метою формування навичок читання літер, складів, слів, речень.

Підготовка руки дитини до письма. Завдання, зміст, форми, методи та прийоми відповідної роботи. Вправи з підготовки руки дитини до письма.

Основні поняття теми: вітчизняні та зарубіжні методики, навчання дітей грамоти, звук і літера (буква), звуко-буквений аналіз, методи й прийоми навчання дітей читання, робота з картками-схемами, таблицями; підготовки руки дитини до письма.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4, 5.

Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

Семінар 10

Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоти (2 год.)

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА»

Разом: 144 год. З них: лекції - 22 год., семінарські заняття - 20 год., практичні заняття - 0 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота - 60 год.

Ш курс (V семестр)									
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II				
Назва модуля	Теоретико-методологічні засади та історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики. Завдання, зміст, форми, методи та прийоми навчання дітей рідної мови. Теорія і методика розвитку мовлення дітей у ранньому віці				Теорія та методика розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку в навчально-мовленнєвій діяльності				
Кількість балів за модуль	15 балів				29 балів				
Теми лекцій	Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики	Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей дошкільного віку,				Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку		Розвиток мовлення дітей третього року життя	
Теми семінарських занять			Закономірності та принципи мовленнєвого розвитку дітей. Завдання, зміст, засоби розвитку мовлення дітей.	Історичний огляд становлення та розвитку дошк. лінгводидактики			Становлення і розвиток мовлення у дітей раннього віку		Методика проведення занять з розвитку мовлення дітей 3 року життя
Семінари			2 бали	2 бали			2 бали		2 бали
Самостійна робота	2 бали	2 бали	2 бали	2 бали		2 бали		2 бали	
Види поточ. контролю	Модульна контрольна робота 1 (3 бали)								

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА»

Разом: 144 год. З них: лекції - 22 год., семінарські заняття - 20 год., практичні заняття - 0 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота - 60 год.

		III курс (V семестр)								
Модулі	Змістовий модуль II					Змістовий модуль III				
Назва модуля	Теорія та методика розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку в навчально-мовленнєвій діяльності					Організація мовленнєвої роботи з дошкільниками в інтегрованому просторі дошкільного навчального закладу та в процесі підготовки їх до школи				
Кількість балів за модуль	29 балів					16 балів				
Теми лекцій	Виховання звукової культури мовлення у дітей	Теорія і технологія розвитку словника дітей дошкільного віку	Теорія і технологія формування граматичного правильного мовлення у дітей дошкільного віку	Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення дітей		Наступність і перспективність навчання дітей мови в ДНЗ та першому класі школи. Усвідомлення дитиною мовлення		Методика ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу слів	Методика ознайомлення зі звуками і новою літерою. Навчання усвідомленого читання. Підготовка руки дитини до письма	
Теми семінарських занять	Виховання звукової культури мовлення у дітей на заняттях та в повсякденні		Методика формування граматичної правильності мовлення у дітей	Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку	Навчання переказу та різних видів розповідей		Гра і дитяча творчість як ефективні засоби розвитку мовлення.			Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей
Семінари	2 бали		2 бали	2 бали	2 бали	2 бали			2 бали	
Самостійна робота	2 бали	2 бали	2 бали	2 бали	2 бали	2 бали	2 бали	2 бали	2 бали	1 бал
Види поточ. контролю	Модульна контрольна робота 2 (3 бали)					Модульна контрольна робота 3 (3 бали)				
Підсумк. конр.	Екзамен (40 балів)									
Максимальна кількість балів за семестр становить: 60 балів										

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВДИДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАННЬОМУ ВІСЦІ

Семінар 1

ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (2 год.)

Завдання, зміст, засоби, форми, методи і прийоми навчання дітей рідної мови (2 год.)

План заняття

I. Зміст і форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Мова. Мовлення дитини. Зміст і базисні характеристики мовленнєвої діяльності дітей у Базовому компоненті дошкільної освіти та програмах. *Робота в підгрупах за словниками (термінологічні завдання), з текстами чинних програм та БКДО в аспекті організації мовленнєвої діяльності дітей.*

2. Мета та завдання розвитку мовлення в ДНЗ. Засоби розвитку мовлення дітей. Форми організації навчання мови та розвитку мовлення дітей в дошкільних навчальних закладах. *Тренінгові вправи з апробування різних форм організації мовленнєвої діяльності: індивідуальної, парної, підгрупової, командної, фронтальної.*

3. Методи та прийоми навчання дітей дошкільного віку рідної мови. *Заповнення таблиці.*

Самостійно опрацювати питання: Вплив мовлення вихователя на мовленнєвий розвиток дітей. Вимоги до мовлення вихователя. Вимоги до мовлення дітей.

Рекомендована література

Базова

1. **Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник:** А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; **Авт. кол-в:** Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. // Дошкільне виховання. - 2012. - № 7– С. 1-19 с.

2. **Дитина:** Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, наук. кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. та доп. – К.: Київ, у-нт ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с. - С. 114-121; 182-191; 272-290.
3. Богуш А.М. **Дошкільна лінгводидактика:** Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013. – С. 176-231.
4. *Богуш А.М., Гавриш Н.В.* Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / За ред. А.М. Богуш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. –

Допоміжна

5. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти [Текст]. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
6. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. 720 с.
7. Гавриш Н.В. Активізація інтелектуальної та мовленнєвої діяльності дошкільників на основі застосування коректурних таблиць / Н.В. Гавриш // Вихователь-методист. – 2012. - № 9. – С. 31-39.
8. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт. кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 102-144.
9. Товкач І.Є. Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / І.Є. Товкач // Стандарти дошкільної освіти: Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м. Київ) / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко, Г.В. Беленька. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2014.- С. 308-314.
10. Товкач І.Є. Формування пізнавальної активності старшого дошкільника у ході мовленнєвих занять [Текст] / І.Є. Товкач «Роль та місце психології та педагогіки у формуванні сучасної особистості»: Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції: (м. Харків, Україна, 14-15 лютого 2014 року). – Харків: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень» 2014. – 108 с. – С. 92-97.

- 11.Товкач І.Є. Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / І.Є.Товкач // **Стандарти дошкільної освіти**: Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м.Київ) / редкол.: В.О.Огнев'юк, Л.Л.Хоружа, В.І.Юрченко, Г.В.Беленька. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2014.- С. 308-314.
- 12.Товкач І.Є. Індивідуалізація формування мовленнєвої компетенції у дітей дошкільного віку в умовах дошкільного навчального закладу [Текст] / І.Є.Товкач // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського (збірник наукових праць). – Одеса, ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2014. – С. 341-349.

Семінар 2

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ (2 ГОД.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку. Вчення К.Ушинського про рідну мову. Є. Тихеєва та С. Русова – фундатори дошкільної лінгводидактики. Внесок І.Срезнезького, І. Огієнка, в розвиток української дошкільної лінгводидактики. Погляди Б. Грінченка про рідну мову та школу. Витоки дошкільної лінгводидактики в працях зарубіжних вчених (Я.-А. Коменський, Ж.-Ж. Руссо, Дж. Локк, І. Песталоцці, Ф. Фребель, М. Монтессорі). Огляд становлення дошкільної лінгводидактики в працях російських науковців (В. Одоєвський, А. Симонович, Л. Шлегер, Є. Тихеєва). Лінгводидактичні погляди В. Сухомлинського. Сучасні дослідження проблем дошкільної лінгводидактики на Україні. *Виставка книг. Аналітичний огляд та систематизація.*

2. Періодизація розвитку дошкільної лінгводидактики в Україні.

Підгрупова робота: внесок видатних особистостей в розвиток дошкільної лінгводидактики за алгоритмом.

3. Співбесіда за змістом статей К.Д. Ушинського; зустріч з педагогами-практиками.

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. **Дошкільна лінгводидактика**: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013. – С. 93-167.

Допоміжна

2. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. 720 с. - С. 137 – 150; 152 – 183; 212 – 214.

Семінар 3

Методика розвитку мовлення у дітей першого – другого років життя (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Розвиток мовлення на початкових етапах мовленнєвої діяльності дітей. Завдання, зміст, методика розвитку мовлення дітей першого року життя: розвиток голосових реакцій і звуконаслідування; індивідуальні ігри-заняття з дітьми; навчання вимови перших осмислених слів.
Заповнення таблиці.

2. Завдання, зміст і методика розвитку мовлення дітей другого року життя: *Робота в підгрупах з текстами чинних програм в аспекті мовленнєвої діяльності.*

3. Характеристика різних видів мовленнєвої діяльності в ранньому (перший – другий роки життя). Види занять та методика їх проведення. Характеристика методів і прийомів. *Імітація фрагментів занять. Представлення та характеристика засобів навчання, виготовлення дидактичних посібників.*

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013. – С. 246-271.
2. Богуш А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш, О.В. Саприкіна. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 408 с.

Допоміжна

3. 1.Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти [Текст]. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
4. Богуш А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», - 2004. – 344 с.
5. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. 720 с.– С. 275-296.

Семінар 4

Методика розвитку мовлення у дітей третього року життя (2 год.)

План заняття

Зміст і форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку дітей третього року життя. *Заповнення таблиці.*

2. Зміст і завдання розвитку мовлення дітей третього року життя. *Робота в підгрупах з текстами чинних програм в аспекті мовленнєвої діяльності дітей зазначеного віку.*

3. Специфіка організації мовленнєвої роботи з дітьми третього року життя. Види занять та методика їх проведення. Характеристика методів і прийомів. *Імітація фрагментів занять. Представлення та характеристика засобів навчання, виготовлення дидактичних посібників.*

Особливості процесу становлення мовлення в ранньому віці (умови, чинники, закономірності, тенденції).

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – С. 271-277.
2. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с. - С. 59 – 64.
3. Богуш А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш, О.В. Саприкіна. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 408 с.

Допоміжна

4. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти [Текст]. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)/
5. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. 720 с.– С. 275-296.
6. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білокаленко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України,

Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 102-144.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ У НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Семінар 5

Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Поняття звукової культури мовлення. Характеристика особливостей звуковимови у дітей дошкільного віку. Індивідуальна перевірка звукової культури мовлення у дошкільників. *Заповнення таблиці.*

2. Методи та прийоми виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку. *Перегляд відеозапису фрагментів мовленнєвих занять з подальшим аналізом методів і прийомів.*

3. Застосування методичних прийомів у різних видах мовленнєвої діяльності. *Моделювання короточасних проєктів з використанням художніх творів (віршів, чистомовок, скоромовок) та розповідей із звуконаслідуванням: підгрупова робота.*

Рекомендована література

Базова

1. Богущ А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник. / А.М. Богущ, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – С. 307-360.
2. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проєкту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. Орг.. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 114-121; 182-191; 272-290.

Допоміжна

3. 1. Богущ А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти [Текст]. – 4-тє вид., доопр. і доп. / А.М. Богущ. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
4. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богущ А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. 720 с.– С. 214-270.
5. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проєкту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна,

- Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 102-144.
6. Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В. Пасічник, І.Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред.. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 220 с. – С. 75-119.

Семінар 6

Методика формування граматичної будови мовлення у дітей дошкільного віку (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Становлення граматичної будови мовлення у дітей дошкільного віку. Характеристика мовленнєвих періодів. Дитяче словотворення. Шляхи формування граматичної правильності мовлення у дітей. виправлення граматичних помилок дітей. *Заповнення таблиці.*

2. Методи та прийоми роботи з формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку. *Перегляд відеозапису фрагментів мовленнєвих занять з подальшим аналізом методів і прийомів.*

3. Застосування методичних прийомів у різних видах мовленнєвої діяльності. *Моделювання фрагментів занять з використанням розповідей з важкими граматичними формами та дидактичних ігор та вправ: підгрупова робота.*

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013. – С. 399-433.
1. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огневюк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. Упр. Осв. і наук. викон. Орг.. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2012. - С. 114-121; 182-191; 272-290.

Допоміжна

2. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти [Текст]. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
3. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник

- Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. – С. 405 – 460.
4. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 102-144.
5. Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В.Пасічник, І.Є.Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В.Беленька, В.М.Вертугіна, Ю.О.Волинець та ін.; за заг. Ред.. Н.В.Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.

Семінар 7

Методика навчання дітей зв'язного мовлення (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Становлення зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку. *Заповнення таблиці.* Методи та прийоми роботи з розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку. Методика проведення бесід і полілогів. Навчання дошкільників міркування. Запитання. Характеристика запитань та вимоги до них. *Імітація фрагментів занять, обговорення конспектів, творчі завдання.*

2.Методика навчання розповіді за картинами. Описові та сюжетні розповіді. Розповіді за серією сюжетних картин. *Імітація фрагментів занять, елементи тренінгу, творчі завдання, опрацювання конспектів.*

Рекомендована література

Базова

- 1.Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – С. 450-472; 495-507.
- 2.Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник. /Упор. Богуш А. – К., 2005. – С. 308 – 310; 320 – 325; 127 - 137.
- 3.**Дитина:** Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В.Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спроту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. Орг.. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім.. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-нт ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с. - С. 114-121; 182-191; 272-290.

Допоміжна

5. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти [Текст]. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
6. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти [Текст]. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
7. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. – С. 307-398.
8. Гавриш Н. Сім'я / Н. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 3. - С. 4-44.
9. Гавриш Н. Ігри й іграшки / Н. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 4. - С. 4-39.
10. Гавриш Н. Моя країна – Україна! / Н.В. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 7. - С. 4-37.
11. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білокаленко, О. Л. Богінч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 102-144.
12. Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В.Пасічник, І.Є.Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В.Беленька, В.М.Вертугіна, Ю.О.Волинець та ін.; за заг. Ред.. Н.В.Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 220 с.- С. 75-119.

Семінар 8

Методика навчання дітей переказу літературних творів, складання розповідей на різних видах занять (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Вимоги до творів, що беруться для переказу дітьми різних вікових груп. *Заповнення таблиці. Виставка дитячих книг. Аналітичний огляд та систематизація.*
2. Методика навчання переказу літературних творів. Види переказу. Методи керування переказом. *Імітація фрагментів занять; елементи тренінгу; творчі завдання; опрацювання конспектів занять.*

3. Медодика складання розповідей на різних видах занять. *Імітація фрагментів занять; елементи тренінгу; творчі завдання; опрацювання конспектів занять*

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – С. 450-472; 495-507.
2. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник. / Упор. Богуш А. – К., 2005. – С. 308 – 310; 320 – 325; 127 - 137.
3. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. Орг.. Київміськради (КМДА), Київ, У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-нт ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с. - С. 114-121; 182-191; 272-290.

Допоміжна

5. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти [Текст]. – 4-тє вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
6. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти [Текст]. – 4-тє вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
7. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 307-398.
8. Гавриш Н. Сім'я / Н. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 3. - С. 4-44.
9. Гавриш Н. Ігри й іграшки / Н. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 4. - С. 4-39.
10. Гавриш Н. Моя країна – Україна! / Н.В. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 7. - С. 4-37.
11. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білокаленко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 102-144.

12. Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В.Пасічник, І.Є.Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В.Беленька, В.М.Вертугіна, Ю.О.Волинець та ін.; за заг. Ред.. Н.В.Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. – 220 с.- С. 75-119.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВОЇ РОБОТИ З ДОШКІЛЬНИКАМИ В ІНТЕГРОВАНОМУ ПРОСТОРІ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЇХ ДО ШКОЛИ

Семінар 9

Гра і дитяча творчість як ефективні засоби розвитку мовлення (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Поняття гри та дитячої творчості. Види дитячих ігор. *Заповнення таблиці.*

2. Методика практичного ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення» та формування фонематичного сприйняття у дошкільників. Дидактичні ігри з навчання дітей грамоті. *Відеоперегляд фрагментів форм роботи з дітьми з використанням ігор та їх обговорення.*

3. Методика проведення мовленнєвих ігор з дітьми різних вікових груп дошкільного навчального закладу. *Імітація фрагментів занять з використанням різних видів мовленнєвих ігор та вправ. Представлення виготовлених дидактичних посібників.*

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М.Богуш, Н.В.Гавриш / За ред. А.М.Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. - С. 634-649; 650-659.
2. **Дитина:** Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В.Огневюк, К.І.Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В.Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спроту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. Орг.. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім.. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с. - С. 283-290.
3. Товкач І.Є. Слово. Речення. Звуки: методичний посібник : у 2 ч. Ч.1 / І.Є.Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 176 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

Допоміжна

4. **Дошкільна лінгводидактика.** Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово». - 2005. - С. 650 – 704; 671- 674; 694 – 704.
5. **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 123-141.
6. Товкач І. Любов до книги плекаємо з малку / Ірина Товкач // Дошкільне виховання. - 2012. - № 11. – С. 12-14.
7. Товкач І. Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А. В. Пасічник, І. Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н. В. Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-118.
8. Товкач І.Є Слово. Речення. Звуки: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
9. Товкач І.Є. Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / І.Є. Товкач // **Стандарти дошкільної освіти:** Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м. Київ) / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко, Г.В. Беленька. – К.: Київ, ун-т ім. Б.Грінченка, 2014.- С. 308-314.

Семінар 10

Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоти (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Поняття щодо усвідомлення дитиною мовлення.. Характеристика сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоти. *Заповнення таблиці.*

2. Методи та прийоми ознайомлення з поняттями «склад», «наголос», «наголошений склад»; навчання дітей читання складів, слів, речень. *Перегляд відеозапису фрагментів мовленнєвих занять з подальшим аналізом методів і прийомів навчання.*

3. Застосування методичних прийомів у навчанні дітей читання складів, слів, речень. *Імітація фрагментів занять з навчання дітей старшого*

дошкільного віку грамоті. Представлення та характеристика засобів навчання, виготовлених дидактичних посібників.

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – С. 678-687.
2. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. Орг.. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім.. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-нт ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
3. Товкач І.Є. Звуки. Букви. Читання: методичний посібник : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 192 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

Допоміжна

4. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник./Упоряд. Богуш А. – К., 2005. – С. 650 – 704; 671- 674; 694 – 704.
5. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – 400 с.
6. Товкач І. Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А. В. Пасічник, І. Є Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред.. Н. В. Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім.. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.
7. Товкач І.Є. Звуки. Букви. Читання: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
8. Товкач І. Любов до книги плекаємо з малку / Ірина Товкач // Дошкільне виховання. - 2012. - № 11. – С. 12-14.
9. Товкач І.Є. Формування пізнавальної активності старшого дошкільника у ході мовленнєвих занять [Текст] / І.Є. Товкач «Роль та

місце психології та педагогіки у формуванні сучасної особистості»: Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції: (м. Харків, Україна, 14-15 лютого 2014 року). – Харків: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень» 2014. – 108 с. – С. 92-97.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

III курс (V семестр)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАНЬОМУ ВІЦІ

Всього – 16 год.

Тема 1.1. Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики. Ключові поняття – 3 год.

1. Заповнити схему (сонечко) «Зв'язок дошкільної лінгводидактики з іншими науками» (1 год.).

2. На основі аналізу літературних джерел, матеріалів лекцій, довідкової літератури знайдіть найточніше, на вашу думку, визначення ключових понять курсу і випишіть їх в зошит (2 год.).

Тема 1.2. Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку – 3 год.

1. Проаналізувавши роботи *Л.Федоренко* «Принципи методики навчання мови», *Е.Короткової* «До проблеми вивчення принципів навчання мовлення» та опрацювавши підручник скласти структурно-логічну схему «Принципи навчання дітей рідної мови» - (2 год.).

2. Виберіть з формулювання кожної закономірності по два ключових слова, відмітьте їх. Співвіднесіть їх з принципами навчання мови, сформульовані Л.П. Федоренко (1 год.).

Тема 1.3. Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей – 5 год.

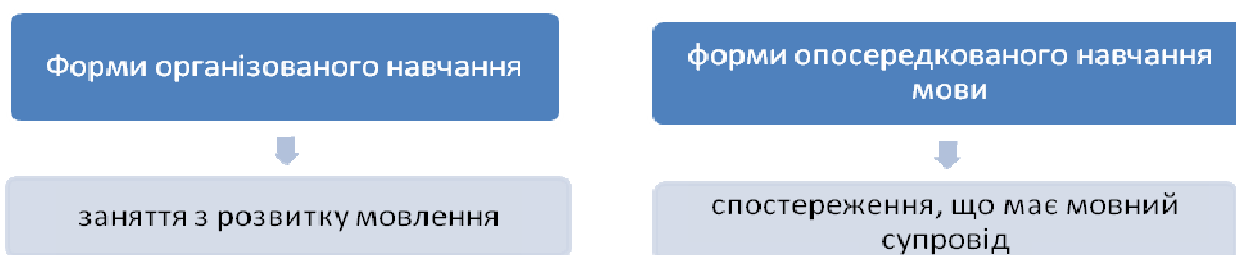
1. Проаналізувати зміст Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція 2012 р.) з мовленнєвого розвитку дошкільника за такою схемою:

Сфера життєдіяльності	Змістова лінія	Результати роботи з розвитку мовлення та формування навичок спілкування
-----------------------	----------------	---

(1 год.).

2. Опрацювати зміст розділів з розвитку мовлення дошкільників у чинних програмах: «Базовій програмі», «Дитина», «Дитина в дошкільні роки», «Крок за кроком», «Витоки мовленнєвого розвитку» та ін.. Підготувати письмово розгорнуте обґрунтування свого вибору однієї з програм як базового документу у плануванні мовленнєвої роботи з дошкільниками. Зробити висновки щодо повноти змісту, зручності програми для користування педагогом під час планування роботи з розвитку мовлення дитини (1 год.)

3. Заповнити схему «Форми організації мовленнєвої роботи з дітьми в ДНЗ» за поданим зразком.

(1 год.)

4. На основі опрацьованого матеріалу з підручника [2, с. 224 – 231]. самостійно скласти схему «Методи навчання дітей рідної мови в дошкільному навчальному закладі» (0,5 год.).

5. Виберіть декілька прислів'їв та приказок, що найточніше відбивають думку про чинники, що впливають на розвиток мовлення дошкільників, випишіть їх. Визначте характеристику та вимоги до мовлення дорослої людини у прислів'ях та приказках різних народів світу, а саме:

Краса мови (дібрати 1-2 прислів'я)

Змістовність (дібрати 1-2 прислів'я)

Чітка артикуляція (дібрати 1-2 прислів'я)

Компактність, логіка (дібрати 1-2 прислів'я)

Взаємозв'язок вчинку та слова (дібрати 1-2 прислів'я)

Мовленнєвий етикет (дібрати 1-2 прислів'я)

Доцільність мовлення (дібрати 1-2 прислів'я)

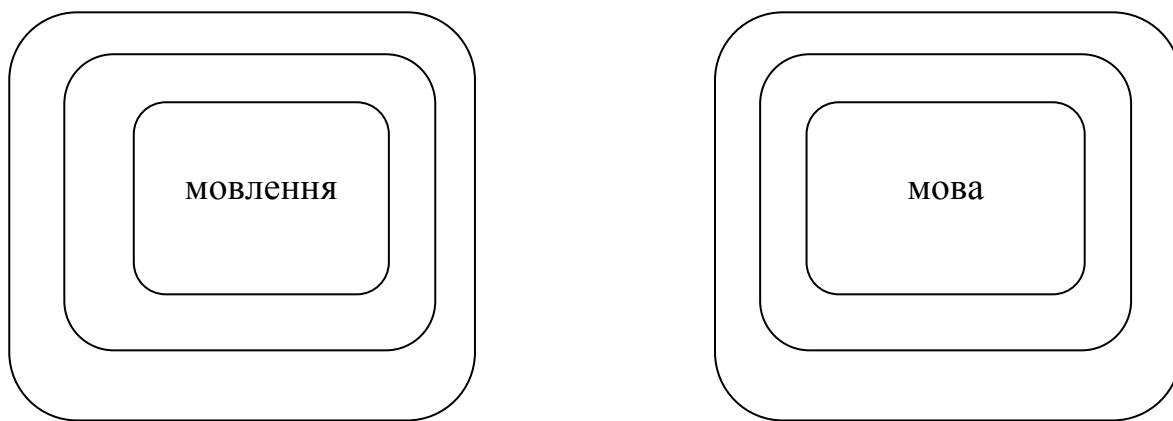
Розмежування внутрішнього та зовнішнього у мовленні (дібрати 1-2 прислів'я)

Визначення чіткої мети мовлення (дібрати 1-2 прислів'я)

Взаємозв'язок початку та закінчення мовлення (дібрати 1-2 прислів'я)

(1 год.)

6. Доберіть 5 – 7 слів-асоціацій до слів *мова* й *мовлення* (послідовно, окремо до кожного). Заповніть карту ранжування: розташувати у квадратах у напрямі від центру дібрані слова – від найбільш до найменш значимих (0,5 год.).

Тема 1.4. Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики. Становлення і розвиток дошкільної лінгводидактики в Україні - 7 год.

1.Сформулювати рекомендації щодо навчання мови, розвитку мовлення дітей з використання педагогічної спадщини Я.-А. Коменського, Ж.-Ж. Руссо, Дж. Локка, І. Песталоцці, Ф. Фребеля, М. Монтесорі (на вибір) (2 год.).

2.Підготуватися до співбесіди за змістом статей К. Ушинського та Б. Грінченка про рідну мову та школу (1 год.).

3.Сформулювати рекомендації щодо навчання мови, розвитку мовлення дітей з використання педагогічної спадщини В. Одоєвського, К. Ушинського, І. Огієнка, С. Русової, В. Сухомлинського (на вибір) у практиці роботи дошкільних навчальних закладів (2 год.).

4.Скласти список творів К. Ушинського, Б. Грінченка, В. Сухомлинського, що доступні дітям дошкільного віку (1 год.).

5.*Зробіть аналітичний огляд та систематизацію* щодо сучасних досліджень проблем дошкільної лінгводидактики в Україні (1 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2
ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО
ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ
Всього – 16 год.

Теми 2.1. - 2.2. Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку - 4 год.

1.Підготовка конспектів ігор-занять з розвитку мовлення для дітей 1-3 років життя: індивідуально-групового заняття з дітьми другого року життя; під групового заняття з дітьми третього року життя. Підготуватися до моделювання ситуацій ігор-занять за попередньо розробленими конспектами у студентській аудиторії Виготвлення стимульного матеріалу (2 год.)

2. Скласти картотеку журнальних статей (за останні 5 років) з розвитку мовлення дітей раннього віку з коротким анотованим текстом до кожної – не менше 10 найменувань (2 год.).

Чи справедливе, на ваш погляд, твердження К.І. Чуковського, який назвав дошкільнят лінгвістичними геніями, чи то є образним виразом?

Тема.2.3. Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку – 3 год.

1. Підготовка конспекту тематичного заняття з виховання звукової культури мовлення дітей молодшого дошкільного віку. *Умова:* включити в нього дидактичні вправи та ігри, чистомовки (скоромовки) і розповідь на звуконаслідування Підготувати до заняття матеріал Підготуватися до моделювання ситуацій заняття за попередньо розробленим конспектом у студентській аудиторії (3 год.).

Тема 2.4. Методика розвитку словника дітей дошкільного віку – 2 год.

1. Скласти конспект заняття з ознайомлення дітей дошкільного віку (вікова група на вибір) з якостями та властивостями рідини з акцентом на словниковій роботі (1 год.).

2. Підібрати віршовані тексти для ознайомлення дітей з образними словами та виразами (1 год.)

Тема 2.5. Методика формування граматичної будови мовлення у дітей – 2 год.

1. Скласти конспект заняття з формування граматичної правильності мовлення у дітей старшого дошкільного віку. *Умова:* включити в нього дидактичні ігри та дидактичним оповіданням зі складними для засвоєння граматичними словоформами (Наприклад, з невідмінюваними іменниками : *какао, шосе, пюре, какаду* і т.п.). (2 год.).

Теми. 2.6. - 2.7. Методика навчання дітей зв'язного мовлення – 7 год.

1. Скласти картотеку журнальних статей (за останні 5 років) з проблем розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку (1 год.).

2. Скласти конспект етичної бесіди для дітей старшого дошкільного віку та план проведення розмови пізнавального змісту з дітьми будь-якого віку (за вибором) (1 год.).

3. Скласти конспект заняття за дидактичною картиною для дітей будь-якої вікової групи (1 год.).

4. Скласти конспект заняття з навчання дітей (середня чи старша група) переказу літературного твору (за вибором) (1 год.).

5. Скласти зразки *сюжетних історій з пам'яті:* з колективного досвіду «Як ми...»; з індивідуального досвіду «Про те, що мені сподобалось сьогодні найбільше» для дітей старшого дошкільного віку (1 год.).

6. Скласти *зразки історій* для дітей старшого дошкільного віку : а) за поданим початком вихователя; б) за опорними словами (3-5 слів); в) на запропоновану тему (за вибором) (1 год.).

Поясніть, у чому полягає відмінність літературної творчості письменника та словесної творчості дошкільника.

7. Проаналізувати конспект заняття (вибрати з журналу «Дошкільне виховання» конспект за власним бажанням) щодо застосованих способів навчання дітей творчого розповідання (1 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВОЇ РОБОТИ З ДОШКІЛЬНИКАМИ В ІНТЕГРОВАНОМУ ПРОСТОРІ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЇХ ДО ШКОЛИ

Всього – 22 год.

Тема 3.1. Інтеграція роботи з розвитку мовлення в різні види дитячої діяльності. - 4 год.

1. Ознайомитись з планами навчально-виховної роботи вихователів дошкільних закладів. Проаналізувати перспективний (2 тижні) та календарний плани (2 дні) щодо цілісності, послідовності, комплексності вирішення завдань з розвитку мовлення дітей (аналіз письмовий) (3 год.).

2. Розробити вербальний супровід до спостереження за птахами на прогулянці; до дослідно-пошукової діяльності з піском та водою (1 год.).

Тема 3.2. Гра і дитяча творчість як ефективні засоби розвитку мовлення – 5 год.

1. Дібрати настільно-друковану гру, продумати інструкцію-пояснення до неї та підготуватися до проведення її у студентській аудиторії (3 год.).

2. Виготовити до гри необхідну наочність (1 год.).

3. Підготуватися до проведення методичного ярмарку, на якому кожен студент має представити свій дидактичний матеріал, свою дидактичну гру (1 год.).

Тема 3.3. Методика ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу слів. Методика практичного ознайомлення з поняттями «склад», «наголос слова» - 5 год.

1. Виготовити зразки дидактичного матеріалу для ознайомлення дітей з поняттями «речення» (картки – схеми речень з кольорових смужок з прорізами над ними та предметні картинки до них; картки із словами – помічниками: *в, у, на, під, біля, за* тощо). (1 год.)

2. Виготовити зразки дидактичного матеріалу для практичного ознайомлення дітей з поняттями: «голосні, приголосні звуки, тверді та м'які приголосні звуки»; навчання звукового аналізу слів (фішки-чоловічки: Голосний, Приголосний, М'який та Твердий Приголосні, звуковий пенал, п'ять схем-карток для звукового аналізу слів: з трьох, чотирьох звуків (наприклад, *жук, коза*); слова із збігом приголосних (наприклад, *вовк; тигр*);

на порівняння м'яких й твердих звуків (наприклад, *кіт-кіт* чи *ліс - лис*) та довгого слова (наприклад, *велосипед*)– (3 год.).

3. Виготовити зразки дидактичного матеріалу для ознайомлення дітей з поняттями «склад слова» (дидактичний посібник: «Веселий потяг» чи «Будиночок») (1 год.)

Тема 3.4. Методика ознайомлення зі звуком і літерою. Підготовка руки дитини до письма – 5 год.

1. Виготовити зразки дидактичного матеріалу для роботи з ознайомлення дітей старшого дошкільного віку зі звуками й літерами (2 год.).

2. Скласти конспект заняття для дітей старшого дошкільного віку на ознайомлення зі звуком (звуками) мови та літерою (за вибором) (2 год.).

3. Дібрати дві вправи з підготовки руки дитини до письма. Виготовити до них відповідні зразки (за вибором) (1 год.)

Тема 3.5. Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоті - 7 год.

Зробити презентацію методів навчання дітей грамоти, що використовуються у світовій практиці: метод Монтесорі, метод Маккіндер, метод Глена Домана, метод кубиків М. Зайцева та ін. (1 год).

2.Зробити порівняльний аналіз змісту навчання грамоти за державними програмами «Дитина» та програми 1-го класу ЗОШ; заповнити таблицю

	Змістові рубрики	Дитина	1 клас ЗОШ
.	Слово		
	Речення		
	Склад		
	Звуки, звуковий аналіз		
	Ознайомлення з буквами, читання		
	Підготовка руки до письма		

1 год).

3. Скласти конспекти занять з навчання дітей старшого дошкільного віку грамоти на теми: «Ознайомлення зі словом» (1 год.), «Ознайомлення з реченням» (1 год.), «Ознайомлення Голосними (чи приголосними) звуками мови»(1 год.), «Ознайомлення зі складовою будовою слова (чи з наголосом слова)» (1 год.); «Ознайомлення зі звуком (звуками і летекою)» (1 год.) (Всього- 5 год.).

Карта самостійної роботи студента

	Змістовий модуль	Тема модуля	Кількість балів	Всього балів за модуль
1	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ. РІДНОЇ МОВИ. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАНЬОМУ ВІЦІ	Тема 1.1. Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики. Ключові поняття.	2 бали	8 балів
		Тема 1.2. Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку	2 бали	
		Тема 1.3. Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей	2 бали	
		Тема 1.4. Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики. Становлення і розвиток дошкільної лінгводидактики в Україні	2 бали	
2	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННСВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	Тема 2.1. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства. Розвиток мовлення у дітей першого-другого років життя.	2 бали	14 балів
		Тема 2.2. Розвиток мовлення у дітей третього року життя. Методика проведення ігор-занять з розвитку мовлення у ранньому віці	2 бали	
		Тема.2.3.Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку	2 бали	
		Тема 2.4. Методика розвитку словника дітей дошкільного віку	2 бали	
		Тема 2.5. Методика формування граматичної правильності мовлення у дітей	2 бали	
		Тема.2.6. Методика навчання дітей зв'язного мовлення	2 бали	
		Тема 2.7. Навчання дітей переказу літературних творів, складання різних видів розповідей	2 бали	
3	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННСВОЇ РОБОТИ З ДОШКІЛЬНИКАМИ В ІНТЕГРОВАНОМУ ПРОСТОРИ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЇХ ДО ШКОЛИ	Тема 3.1. Інтеграція роботи з розвитку мовлення в різні види дитячої діяльності.	2 бали	9 балів
		Тема3.2. Гра і дитяча творчість як ефективні засоби розвитку мовлення.	2 бали	
		Тема3.3. Методика ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу слів. Методика практичного ознайомлення з поняттям «склад», «наголос», «наголошений склад»	2 бали	
		Тема3.4. Методика ознайомлення зі звуком і літерою. Підготовка руки дитини до письма	2 бали	
		Тема3.5. Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей грамоти	1 бал	
	ВСЬОГО БАЛІВ ЗА СЕМЕСТР			31

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота в курсі «Дошкільна лінгводидактика» згідно навчального плану підготовки бакалавра не передбачена.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО

КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ (III курс V семестр)

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок максимальної кількості балів в семестрі за видами поточного (змістові модулі I, II та III) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Виступ на семінарських заняттях	20
2	Модульні контрольні роботи (1, 2, 3)	9
3	Виконання завдань самостійної роботи	31
4	Штрафні та заохочувальні бали	± 6
5	Максимальна кількість балів за семестр	60

Штрафні та заохочувальні бали.

Сума штрафних, так і заохочувальних балів не має перевищувати 6 балів:

- активна участь в роботі на семінарських заняттях +1;
- виконання завдань з удосконаленням методичних та дидактичних матеріалів з дисципліни +1...+3;
- присутність на лекційному занятті +0,5 ;
- відсутність без поважних причин на контрольній роботі -1.
- несвоєчасна здача матеріалів самостійної роботи -0,5.

За результатами проміжного контролю під час вивчення навчальної дисципліни студент може набрати до 60 балів включно, а за екзамен - до 40 балів включно. Загальне оцінювання здійснюється на підставі суми результатів проміжного і підсумкового контролю знань (екзамену).

До складання екзамену допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальним планом та робочою програмою, і які за результатами проміжного контролю сумарно набрали не менше 35 балів. Студенти, які набрали менше ніж 35 балів, до складання екзамену не допускаються.

У разі невиконання окремих обов'язкових видів робіт з об'єктивних причин, студент має право виконати їх і прозвітуватись у термін до останнього семінарського заняття. Час та порядок виконання робіт і звітування визначає викладач.

Для одержання, в подальшому, допуску до екзамену, студент має пройти повторний курс з даної навчальної дисципліни, виконати всі види робіт, передбачені робочою навчальною програмою повторного курсу дисципліни, і за результатами роботи акумулювати не менше 35 балів. Проходження повторного курсу з певної навчальної дисципліни відбувається відповідно до Положення Університету про надання додаткових освітніх послуг з вивчення студентами навчальних дисциплін (модулів) понад обсяги, встановлені навчальними планами та програмами.

Результати екзамену оцінюються в діапазоні від 0 до 40 балів включно. Викладач визначає максимальну кількість балів за кожне питання, відповідно до його складності, і повідомляє студентам про розподіл балів напередодні екзамену під час консультації.

Студент, який не з'явився на екзамен без поважних причин, вважається таким, який одержав незадовільну оцінку.

Якщо студент вважає, що на екзамені викладач оцінив відповідь не об'єктивно, у результаті чого відбулося заниження оцінки, то студент у день оголошення оцінки може подати в навчальний відділ апеляцію на ім'я керівника структурного підрозділу (факультету, інституту, коледжу). У такому випадку за розпорядженням керівника структурного підрозділу або особи, що його заміняє, створюється комісія у складі: екзаменатора, який приймав екзамен, іншого викладача відповідного профілю, завідувача кафедри та заступника керівника з науково-методичної та навчальної роботи.

Розгляд апеляції проводиться з метою визначення об'єктивності виставленої оцінки.

У разі, коли рейтинговий бал (сума балів) за семестр складає не менше ніж 90% від суми вагових балів контрольних заходів протягом семестру (54 бала), викладач має право без додаткового опитування визначати (за згодою студента) оцінку за шкалою ЄКТС –"В" та національною шкалою – "добре".

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

**ПОРЯДОК ПЕРЕВЕДЕННЯ РЕЙТИНГОВИХ ПОКАЗНИКІВ УСПІШНОСТІ У ЄВРОПЕЙСЬКІ
ОЦІНКИ ECTS**

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 69	«задовільно»	E
70 – 74		D
75 – 82	«добре»	C
83 – 89		B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 5-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у

	виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ контрольні завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю)
- ✓ відеоматеріали, презентації до лекцій.

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні*: ілюстрація, демонстрація.

•*Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості.

XI. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Що таке діалог?
2. Чим поняття *діалог* відрізняється від понять *бесіда*, *полілог*?
3. Визначте основні лінгвістичні та психологічні характеристики діалогічного мовлення.
4. Назвіть види бесід. Коротко охарактеризуйте їх.
5. Зіставте структуру розмови та бесіди.
6. Прокоментуйте схему «Види занять з навчання діалогічного мовлення»
7. Охарактеризуйте методи та прийоми навчання дітей діалогічного мовлення.
8. Сформулюйте психологічні та дидактичні умови успішного навчання дітей діалогічного мовлення.
9. Назвіть лінгводидактичні принципи навчання розмови, бесіди.
10. Доведіть вагому роль гри з навчання дітей діалогічного мовлення.

11. Визначте ваше власне ставлення до прийому запитань вихователя в навчанні дітей діалогічного мовлення.
12. Вимоги до бесіди за змістом літературного тексту.
13. Прийоми керівництва бесідою в різних вікових групах.
14. Який з засобів – картина чи літературний твір – на ваш погляд, більш ефективний для навчання дітей розмови?
15. Специфіка запитань на бесідах (полілогах).
16. Специфіка ігор з навчання діалогічного мовлення у дітей дошкільного віку.
17. Особливості керування бесідами (полілогами) з досвіду в різних вікових групах.
18. Що таке монолог?
19. Чим поняття *монолог* відрізняється від понять *текст*, *дискурс*?
20. Визначте основні лінгвістичні та психологічні характеристики монологічного мовлення.
21. Дайте характеристику зв'язного монологічного мовлення як процесу та як результату – продукту мовлення.
22. Назвіть типи розповідей. Коротко охарактеризуйте їх.
23. Назвіть види описової розповіді. Наведіть приклад художнього опису.
24. Зіставте структуру опису та повідомлення.
25. Прокоментуйте схему «Види занять з навчання розповідання»
26. Охарактеризуйте методи та прийоми навчання дітей розповідання
27. Сформулюйте психологічні та дидактичні умови успішного навчання дітей монологічного мовлення.
28. Назвіть лінгводидактичні принципи навчання розповідання.
29. Доведіть вагому роль художнього слова в навчання різних типів розповіді.
30. Визначить чинники, що впливають на формування діамологічної компетентності.
31. Визначить ваше власне ставлення до прийому зразок розповіді вихователя в навчанні розповідання

32. Як, на вашу думку, співвідносяться стосовно дітей дошкільного віку самостійність у мовленні та наслідування? Аргументуйте вашу думку.
33. Структура заняття з навчання переказу.
34. Охарактеризуйте цілемотиваційний компонент трьох видів занять з переказу.
35. Вимоги до літературних текстів для переказу.
36. Прийоми керівництва переказом у різних вікових групах.
37. Який зі способів переказу – цілісний чи частинами – на ваш погляд, більш ефективний?
38. Роль театралізацій в навчанні дітей переказу.
39. Моделювання. Види моделей, їх роль в навчанні дітей переказу літературних творів.
40. Специфіка запитань по тексту для переказу.
41. Специфіка розповідей з досвіду.
42. Особливості керування розповідями з досвіду в різних вікових групах.

ХІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. **Дитина:** Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; авт.кол.: Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, Н.І.Богданець-Білокаленко[та ін.]; наук. ред.: Г.В.Беленька, М.А.Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.
2. Богуш А.М. **Дошкільна лінгводидактика:** Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2011(2013). – 704 с.
3. Богуш А.М. **Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку.** Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш, О.В Саприкіна. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. –408 с.
4. Товкач І.Є **Слово. Речення. Звуки:** методичний посібник : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 176 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
5. Товкач І.Є **Звуки. Букви. Читання:** методичний посібник : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 192 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

Допоміжна

1. Богуш А.М. **Мовленнєвий компонент дошкільної освіти** [Текст]. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
2. Гавриш Н. **Сім'я** / Н. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 3. - С. 4-44.
3. Гавриш Н. **Ігри й іграшки** / Н. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 4. - С. 4-39.
4. Гавриш Н. **Моя країна – Україна!** / Н.В. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 7. - С. 4-37.
5. **Дошкільна лінгводидактика**. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. – 720 с.
6. **Методичні рекомендації** до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: В. О. Огнев'юк; наук. ред. Г.В.Беленька; авт.кол.: Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, В.М.Вертугіна та ін. – К.: Київ. ун-т ім.Б. Грінченка, 2016. – 352 с.
7. Товкач І. Є. **Дидактичні ігри мовленнєвого змісту** / А. В. Пасічник, І. Є Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н. В. Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-118.
8. Товкач І.Є. **Слово. Речення. Звуки**: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
9. Товкач І.Є. **Звуки. Букви. Читання**: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

Робоча програма навчального курсу
«ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА»

Укладачі:

Гавриш Наталія Василівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Товкач Ірина Євгенівна, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Кондратюк Світлана Григорівна, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка